# GAZETA KRAKOWSKA

Nro 1.

200 II

Z KRAKOWA DNIA 3. STYCZNIA 1816 Roku WE SZRODĘ

*Z Warszawy d. 26 Grudnia.*

*Ukończenie opisu uroczystości ogłoszenia Konstytucyi Królestwa Polskiego.*

JW. Namiestnik Zaiączek po wykonaniu przysięgi zaiąwszy swe mieysce przy tronie miał mowę następuiącą:

Podobało się N. Panu wezwać mnie do steru Rządu. Czuię ogrom włożonych na mnie obowiązkow; czuię, iż niedosyć iest bydź gorliwym, ażeby odpowiedzieć zamiarowi. Zaufany atoli w mądrości Monarchy, mogę sobie tuszyć, iż wykonywaiąc ściśle Jego rozkazy, doydę do celu, który sobie N. Cesarz i Król Pan nasz Miłościwy zamierzył, a ten iest, uszczęśliwienie nowych swoich poddanych.

Od momentu, w którym wyroki przeznaczenia poddały Polskę pod berło N. Cesarza, dni nasze oznaczone zostały dobrodzieystwy. Nie postępował z nami iak zwycięzca zagniewany, ale wspaniała dusza Jego szukała słodzić dolę naszę. Zamiast zniszczyć woysko narodowe, które przeciw Niemu walczyło, raczył uczynić mu zaszczyt oddaiąc go pod Kommendę J. C. M. W. Xcia Konstantego. Wodz ten między przymiotami świetnemi, które Go ozdabiaią, ulubił naywięcey sprawiedliwość i porządek. Te dwie cnoty tak daleko posunął, iż nie masz żadnego z pomiędzy żołnierzy, o którymby zapomniał, woysko zaś na takim postawił stopniu, do iakiego nigdy nie doszło, ani pod innym Wodzem doyśćby mogło.

Dziś nowe i nieskończenie szacowne dla serc naszych odbieramy dary, oyczyznę i imie Polaka; nadaie nam N. Pan Konstytucyą liberalną, zapewnia swobody, przyymuie koronę Polski, nie dla powiększenia blasku wielkości swoiey, ale dla pokazania Europie, że umie szacować cnotę.

Wolą Monarchy iest, aby w Królestwie Polskiem Religiia i moralność były poważane, aby porządek, prędka sprawiedliwość, sprężysta Administracya, rozłożenie podatkow nieuciążliwe i oszczędność w wydatkach były zaprowadzone.

Pod takim Rządem rolnik i rolnictwo, nauki, kunszta i handel pewnie rozszerzą się, a z niemi uszczęśliwienie narodu.

Polacy! Ileż niewinniśmy wdzięczno-

BIBLIOTHECA JAGELLONICA
BIBLIOTH. UNIV. JAGELLONICAE

ści N. Cesarzowi, i Królowi Panu naszemu Miłościwemu, tak za dobrodzieystwa iuż odebrane, iako i za te, których z pewnością od wielkomyślnego Monarchy spodziewać się możemy? — Na okazanie tey wdzięczności, łączmy się zgodnie do pełnienia Jego rozkazow. — Staraymy się w każdym przypadku dawać N. Panu naszemu dowody wierności i posłuszeństwa.

Po tey mowie, JW. Prezes Senatu wezwał całe zgromadzenie do złożenia Wszechmocnemu Bogu winnych dziękczynień. Udali się natychmiast wszyscy do Katedry S. Jana, gdzie JW. Skarzewski Biskup Lubelski zaintonował *Te Deum.*

---

Z Cesarsko|- Rossyyskich Jenerałow byli na tey uroczystości JWW. Hrabia Hetman Płatow, Jenerał artyleryi Müler-Zakomelski, Jenerał Porucznik Alsvfieff, &c. &c.

JW. Novosilzoff członek Rządu tymczasowego dał w dniu tymże, z powodu Urodzin N. Cesasza i Króla, wielki obiad, na którym zdrowie N. Pana i N. Familii Jego spełniano.

JW. Namiestnik rozpocznie iutro swe urzędowanie.

---

Dnia 24 wieczorem całe miasto rzęsisto było oświecone, a na teatrze narodowym wystawiono stosowne do okoliczności widowisko. Co się tycze oświecenia miasta, nie podobna zamilczeć ogromnego przezrocza, wystawionego w kształcie piramidalnym przed domem Oliera na Nowym świecie, a kwaterą Jenerała Sokolnickiego. Zaymowało 640 stop kwadratowych, aż do szczytu średnicy wyławy tego gmachu, i wyobrażało:

1) Swiątynią w stylu poważnym Egipskim z granitu, wewnątrz którey nad ofiarą na starożytnym ołtarzu goreiącą iaśniał obraz Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla w mundurze Polskim, opasany wężem złotym, (iako godło nieśmiertelności.) — Nad Portykiem teyże świątyni w kolumny (verdo antico) przybranym wznosił się Orzeł biały, którego skrzydła zaymowały średnią część gzymsu (giallo antico.)

Po bokach na dwoch tablicach z iaspisu Wschodniego czytano następuiące napisy:

Natura w ludzkim płodzie,
  Acz hoyna w różne twory,
W setnych wiekow zawodzie,
  Dwa nam ziściła wzory.
Ow ALEXANDER WIELKI,
  Co mu świat był zamały,
Znikł w oczach tworzycielki,
  I zgasł w obliczu chwały,
Gdy w nowem wysileniu
  Odżyła w tem IMIENIU.

Tamten był pierwszy w rzędzie,
  Mieniąc się z Bogow rodu,
I iako ich narzędzie,
  Stał się pogromcą Wschodu,
Jękły w iarzmie narody,
  I zadrżeli mocarze;
Ten broni ich swobody,
  Temu święcą ołtarze,
Ow nie starł krwie z oręża,
  Ten szczodrobą zwycięża.

2) Nad świątynią wznosiła się aż do szczytu, w blasku złota Litera A. poczynaiąca drogie Polakom imie Alexandra, w którey polu ukazywała się owa ogromna wieża Alexandryyska liczona między

cedy świata, oświecaiąca dwa porty, a miasto Alexandrya niknęło w perspektywie. — Nad portykiem teyże wieży w pośrod pyszney armatury, dało się widzieć popiersie Jenerała Zaiączka, Namiestnika Królewskiego; pod którym czytał się napis następuiący, wyięty z pisma świętego (podług Leya w Postilla. Lib. 4 G. g.

*" Jesteś postawion, iako stroż na wieży, nad owczarnią Jego.,,*

Nad drugim zaś gankiem teyże wieży, czytano następuiący napis:

*Żył niezapomniany rycerz w tym dziwnym pomniku,*
*Co na gruzach Państw możnych dla pychy ustawił.*
*Dziś naywspanialszy z Królow wskazał w Namiestniku,*
*Iż iak Zbawca Narodow światu się obiawił.*

Około Opatrzności w Niebie przeyrzystem zakończało piramidę, a promień z Jego źrzenicy obiiał się o kulę złotą wznoszącą się nad wieżą, i oświecał całą okolicę.

3) Nakoniec, boki całego gmachu, maiące do 50 stóp długości, rzęsistem oświecone światłem, ukazywały w dalekiey odległości litery A. nie uymuiąc bynaymniey skutkowi przezrocza.

---

Nayiaśnieyszy Cesarz i Król raczył Dekretami swemi w Warszawie dnia 1 Grudnia roku bieżącego wydanemi mianować.

*Woiewodami:*

1. JO. Xcia Adama Czartoryskiego Członka Rządu tymczasowego Królestwa Polskiego.
2. JW. Tomasza Wawrzeckiego, również Członka Rządu tymczasowego.
3. JWW. Józefa Zaiączka Jen. piechoty woysk Polskich.
4. — Jana Henryka Dąbrowskiego Jenerała jazdy woysk Polskich.
5. — Józefa Wielhorskiego Jenerała Dywizyi tychże woysk.

Jako Członka Rady Stanu szczególnie wezwanego JO. Xcia Adama Czartoryskiego Woiewodę.

*Ministrami:*

1. — JWW. Stanisława Hrabię Potockiego, Ministrem Prezyduiącym w Kommissyi Obrządkow Religiynych i Oświecenia Publicznego.
2. — Tomasza Wawrzeckiego, Ministrem Prezyduiącym w Kommissyi Sprawiedliwości.
3. — Tadeusza Mostowskiego, Ministrem Prezyduiącym w Kommissyi Spraw Wewnętrznych.
4. — Józefa Wielhorskiego Woiewodę, Ministrem Prezyduiącym w Kom. woyny.
5. — Tadeusza Mostowskiego, Ministrem prezyduiącym w Kommissyi Przychodow i Skarbu.
6. — Ignacego Sobolewskiego, Ministrem Sekretarzem Stanu.

*Urzędnikami Dworu:*

1. JWW, Alexandra Hr. Potockiego, wielkim Koniuszym.
2. — Alexandra Batowskiego wielkim Łowczym.
3. — Adama Brońca Marszałkiem Dworu.

*Szambelanami:*

1. WW. Stadnickiego.
2. — Zaboklickiego.
3. — Józefa Krasińskiego.
4. — Badeniego.
5. — Zabiełłę.

*Kamerjunkrami:*

1. WW. Józefa Ledochowskiego
2. — Adama Matuszewica.

(2)

3. — Józefa Tymowskiego.
4. — Sotera Darowskiego.
5. — Antoniego Xcia Jabłonowskiego.

*Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.*

ALEXANDER I.

Z Bożey łaski Cesarz Wszech Rossyy, Król Polski, &c. &c. &c.

Zapatrzywszy się na artykuły 44 i 160 Ustawy Konstytucyyney naszego Królestwa Polskiego, zważaiąc, iż pożytecznem byłoby rozciągnąć oznaki naszego ukontentowania do większey liczby Urzędnikow i obywateli celuiących gorliwością w służbie kraiowey i przywiązaniem ku naszey Osobie, i przez ustopniowanie tychże oznak wzbudzić szlachetne ubieganie się;

Postanowiliśmy i stanowiemy:

Art. 1. Order Polski Swiętego Stanisława dzielić się będzie na cztery klassy.

Art. 2. Ozdoba pierwszey klassy pozostanie, iak iest teraz noszoną przez Kawalerow rzeczonego Orderu.

Art. 3. Ozdoba drugiey klassy noszona będzie na szyi, z ustanowioną dla pierwszey klassy gwiazdą.

Art 4. Ozdoba trzeciey klassy będzie podobnie noszoną na szyi, lecz bez gwiazdy.

Art. 5. Ozdoba czwartey klassy będzie noszoną w dziurce guzika od sukni.

Art. 6. Dla udzielonych przez nas ozdób zachowuie się wstęga czerwona morowa, z podwoynym brzegiem białym, iak iest przepisano Dekretem Króla Jmć Saskiego z dnia 16 Lutego 1809

Art. 7. Nikt odtąd nie będzie zaszczycony orderem wyższey klassy, jeżeli orderu niższey poprzedniczo nie uzyskał.

Art. 8. Wreszcie, zachowuiemy sobie uchwalenie Statutow rzeczonego orderu, i wydanie rozkazow ku onych ogłoszeniu.

Dan w Warszawie d. 1 Grudnia 1815.

(Podpisano) *Alexander.*

przez Cesarza i Króla
Minister Sekretarz Stanu
*Ignacy Sobolewski.*

Zgodno z oryginałem
Minister Sekretarz Stanu
*Ignacy Sobolewski.*

Lista mianowanych przez Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla Kawalerow Orderu S. Stanisława.

*Klassa pierwsza.*

1. PP. Hauke )
2. — Chłopicki ) Jenerałowie Dywizyi wosk Pol.
3. — Izydor Krasiński )
4. — Alexa. Rożniecki)
5. — Senator Franciszek Grabowski.
6. Biskup Gołaszewski.
7. Nominat Biskup Woronicz.
8. Xiądz Staszic Radca Stanu.
9. PP. Dembczyński Radca Stanu Państwa Rossyyskiego
10. PP. Karol Woyda Prezes Kommissyi Nadzwyczayney potrzeb woyska.
11. — Michał Strał Prezes Trybunału Cywilnego I. Instancyi Dep. Radom.

*Klassa druga.*

1. PP. Sierawski ) Jenerałowie Brygady woysk Polskich.
2. — Łubieński )
3. — Owidzki Poseł ostatniego Seymu.
4. — Bieńkowski Sąd. Tryb naywyższego.
5. — Kajetan Kozmian Referendarz.
6. — Aweryn Aktualny Radca Stanu państwa Rossyyskiego.
7. — Jan Nepomucen Wolicki Sędzia Trybunału naywyższego.
8. — Józef Nikorowicz Prezes Trybunału

Cywilnego I. Instsn. Dep. Krakow.

9. — Franciszek Nakwaski Prefekt Departamentu Warszawskiego.

10. — Kasper Wielogłowski Radca Prefekturalny Dep. Krakowskiego.

11. — Antoni Sumiński Radca Prefekturalny Depar. Płockiego.

*Klassa trzecia.*

1. PP. Szaniawski Referendarz.
2. Xiądz Adam Prażmowski były Konsyliarz w Minist. Spraw Wewnętr.
3. PP. Józef Netrebski ditto ditto.
4. — Augustyn Karski ditto ditto.
5. — Michał Wyszkowski ditto ditto.
6. — Woyczyński były Konsyliiarz w Ministeryium Przychodow i Skarbu.
7. — Wichliński Dyrek: Skar: Dep: Kalisk:
8. — Augustyn Gliński były Konsyliiarz w Ministeryiu Policyi.
9. — Linde Rektor Liceum Warszawsk:
10. — Kuczyński Podpułkow: Woysk Ross.
11. — Grygorowicz ditto ditto.
12. — Dmytrew Nadworny Sowietnik Państwa Rossyyskiego.
13. — Sadownikow ditto ditto.
14. — Perfileiew ditto ditto.
15. — Szatyłow ditto ditto.
16. — Szachmatow tytul: Sowiet: ditto.
17. — Jan Plichta Sędzia Appellacyny.
18. — Dominik Borakowski ditto ditto.
19. — Maciey Rembowski Prezes Sądu Kry:
20. — Antoni Ostrowski Zastępca Prezesa Trybunału Cywil: I. Instancyi Dep: Warszawskiego.
21. — Ignacy Wyganowski Prezes Trybunału Cywil: I. Inst: Dep: Kaliskiego.
22. — Adam Ratyński ditto ditto Lubel:
23. PP. Stanisław Sękowski Prezes Trybunału Cywilnego I. Inst: Dep: Płock:
24. — Józef Bobiński ditto ditto Łomż:
25. — Antoni Rabiński ditto ditto Siedl:
29. — Kaietan Kalinowski Konsyliiarz w Ministeryium Sprawiedliwości.
27. — Tomasz Chełmicki Prokurator przy Sądzie Appellacyynym.
28. — Józef Januszewicz Sędzia Trybunału Cywiln: I. Instancyi Depart: Krak:
29. — Józef Leśniewski ditto ditto Kalisk:
30. — Tomasz Dederko ditto ditto Lubelsk:
21. — Stan: Bromirski ditto ditto Płocki:
32. — Józef Czyżewski. Intendent Jen: Skarbu w Minist: Przychodow i Skarbu.
23. — Kostecki ditto ditto.
34. — Ludwik Osiński Pisarz Tryb: Nayw:
35. — Franciszek Gross Sekretarz Jeneral: w Ministeryium Sprawiedliwości.
36. — Michał Akałowski Podsędek Wydziału Policyi poprawczey.
37. — Walenty Lalewicz Pisarz Tryb: Han:
38. — Rayski Podprefekt Lelowski.
39. — Felix Gumiński Sekretarz w byłem Ministeryium Woyny.
40. — Molski.

*Klassa czwarta.*

1. PP. Jakób Kubicki Architekt Jeneralny w Ministeryium Spraw Wewnętrz:
2. Xiądz Przybylski Rektor Liceum Płoc:
3. PP. Regulski Kommen: Kad: w Kaliszu.
4. — Wawrzyniec Surowiecki Sekr: Jen: w Kommissyi Oświecenia Publicz:
5. — Michał Hube Archiw: Sekreta: Stanu.
6. — Kruszyński Sekretarz Jen: w Ministeryium skarbu.
7. — Bobrowski Szef Bióra w Administracyi Solney.
8. — Graybner Szef Bióra Rachunkowości.
9. — Ross Podpułkownik Woysk Rossyy:
10. — Puzyna i Drobyszewski Nadworny Sowietnik Państwa Rossyyskiego.
11. — Gawroński ditto ditto.

12. — Solowkin Maior Woysk Rossyyskich.
13. — Starnalski ditto ditto.
14. — Bechowicz Kollegski Assesor.
15. — Alexieiew ditto ditto.
16. — Molczanow ditto ditto.
17. — Withenheim ditto ditto.
18. — Aniszczynkow tytularny Sowietnik
19. — Sawoyski ditto ditto.
20. — Szumski ditto ditto.
21. — Odyniec ditto ditto.
22. PP. Balicki tytularny Sowietnik.
23. — Wasiutyński ditto ditto.
24. — Kirkiewicz ditto ditto.
25. — Swistunow ditto ditto.
26. — Łabin Bykowski ditto ditto.
27. — Boreysza Sztabs-Kapitan Woysk Rossyyskich.
28. — Zaycow Sztabs - Kapitan woysk Rossyyskich.
29. — Proniewicz Kollegski Sekretarz.
30. — Pisarzewski ditto ditto.
31. — Alexy Homzyn dittto ditto.
32. — Jan Hurkowski ditto ditto.
33. — Magerowski ditto ditto.
34. — Decyn ditto ditto.
35. Serbinowicz ditto ditto.
36. — Libelt ditto ditto.
37. — Permiaków ditto ditto.
38. — Mułakin ditto ditto.
39. — Babineów ditto ditto.
40. — Parisot Porucz: woysk Austr:
41. — Salomon Guberski Sekretarz.
42. — Klement ditto ditto.
43. — Neczwołodow ditto ditto.
44. — Baranowski ditto ditto.
45. — Stępkowski Podporucz: woysk Ross:
46. — Weryga Kornet woysk Rossyyskich.
47. — Wołowski Członek Wydziału Policy:
48. — Stanisław Czerniawski Sekretarz byłey Rady Naywyższey.
49. — Karol Brodowski ditto ditto.
50. — Jan Chiliczowski ditto ditto.
51. — Rafał Trzciński ditto ditto.
52. — Woyciech Zarski Sekretarz Kommissyi Nadzoru Lazaretowego.
53. — Antoni Borowski ditto ditto.
54. — Stanisław Przystański Szef Biora teyże Kommissyi.
55. — Michał Jeziorański Szef rachunków teyże Kommissyi.
56. — Erazm Marczewski Szef Biora teyże Kommissyi.
57. — Tadeusz Zabielski Podprefekt Powiatu Konińskiego.
58. — Józef Zacharkiewicz Rejent w Trybunale Naywyższym.
59. — Jan Thisz Sekretarz jeneralny Kommis: Nadzwyczayney potrzeb woyska:
60. — Franciszek Hassmann Sekretarz jeneralny Prefektury Radomskiey.
61. — Ignacy Czempiński Szef Biora w Ministeryium Spraw Wewnętrznych.
62. — Hippolit Lewandowski Szef Kontrolli w Ministeryium Spraw Wewnętrznych.
63. — PP. Mikołay Zawadzki Szef Biora w Kommissyi nadzwyczayney potrzeb woyska.
64. — Maciey Zeitheim Szef Biora w dawnem Ministeryium Woyny.
65. — Baltazar Paszkowicz Sekretarz w dawnem Ministeryium Woyny.

W Warszawie dnia 1go Grudnia 1815.

---

*List Obywatela z Podlasia do przyiaciela mieszkaiącego w Warszawie.*

„Zarzekam się moy przyiacielu na całe życie chęci chowania pieniędzy; raz mnie porwała ta fantazya, i podobno na niey szkodować mi przyydzie. W owem

telsiey i kiedy mam szczerze powiedzieć zaduczuie nie wygodney oszczędności, przyszedłem do pięknego zapasu, bom uzbierał wyżey tysiąca złotych w rożney monecie, i zaczynałem pysznić się w duchu, myśląc że iestem na tey drodze, która prowadzi do bogactw co raz rosnąć maiących; iuż nawet w okolicy moiey zaczynałem uchodzić za kapitalistę i nieieden co niedawno ledwie na mnie patrzał, teraz mnie witał uprzeymie. Aż oto wczora w parafii naszey kiedy po mszy zeszliśmy się do Xiędza Proboszcza pewien Jegomość mowi do mnie z tonem niby to litośnym: " źle słychać sąsiedzie, szkatułeczka schudła, rząd zniżył wartość wszelkich monet zagranicznych; na każdym talarku i złotowce trzeba po kilka groszy odtrącić. „ Ledwie ten skończył, za nim drugi i dziesiąty na też samą nótę; przecież gdy się trochę uciszyli, ktoś inny odezwał się spokoynie: „ mnie się zdaie Panowie, że się nadto z waszem narzekaniem spieszycie, byłem właśnie w Siedlcach w Prefekturze, kiedy przyszła Gazeta Warszawska; przeczytałem pilnie i wyrok Królewski względem mennicy, i ocenienie przez Ministerstwo skarbu ogłoszone; nie ma tam redukcyi, na którą się skarżycie, iest tylko przepis dla kass skarbowych, w iakiey cenie każdy pieniądz zagraniczny przyymować maią; wreście, kurs publiczny zostawiony iest zupełnie wolnym; i u mnie się zaplątało pare set złotych w obcey monecie, ale ia nie myślę na niey stracić ani szeląga. „ Przyznaię się, że chętniey mi coś było słuchać tey ostatniey mowy, iak poprzedniczych; pocięszyła mnie ona w prawdzie, lecz nie zupełnie, bom iey dobrze zrozumieć nie mógł, a on też iak na biedę zaraz potem odiechał. Wkrótce wszyscy zrobiliśmy też samo; w sankach wracaiąc do domu nie mogłem myśleć o czem innem; dręczyła mnie poniewolnie niespokoyność przed kilku miesiącami, biorąc heroiczne przedsięwzięcie, strzeżenia się wszelkich niepotrzebnych wydatkow, przestałem trzymać Gazetę, teraz żałowałem iey szczerze, dałbym był z ochotą kilkadziesiąt złotych za tę pewność, któraby mi spokoyność przywróciła. Nie maiąc iey skąd tu dostać, uciekam się do twoiey przyiaźni; zechcesz i możesz wyprowadzić mnie z przykrego stanu wątpliwości, boć przecie gryzmasz w biórze iednem z nayznakomitszych, i chcąc nie chcąc ocierasz się około Ministrow; powiedz mi więc szczerze, czy doprawdy Rząd się pomylił w tem, co względem monet ogłosił, czy też ci są nie mądrzy, co nie zrozumiawszy dobrze, twor ą i siebie i innych? czy mam skarb moy wyrzucić lub stopić? czy też ieszcze mogę wznosić na nim budowę moich przyszłych bogactw, a zatem i wielkości? NB. Naywięcey mi zostało monety pruskiey, o tę naybardziey się troskam „

*Respons.* " Gdzie Twoy skarb tam i serce twoie, „ rzeczono w pismie; podług listu twoiego, przyiacielu, ledwieby do Ciebie tych słow zastosować nie można, a wtedy byłby to, owey chęci chowania pieniędzy do którey się przyznaiesz, owoc daleko szkodliwszy, iak strata, na monetach zagranicznych, którey się zląkłeś. Do uspokoienia tey trwogi wystarczyćby powinno samo ogłoszenie nowego monet ocenienia, w którem iasno iest powiedziano, że to ocenienie służy tylko dla samych kass skarbowych, że " co do kursu tych monet w publiczności, ten zależy od potrzeby wydaiących lub przyymuiących one, w czem wszelka wolność każdemu iest zostawiona. „ Lecz iuż Ci to ktoś powiedział, a iednak Cię to nie zaspokoiło, mowisz, nawet żeś tego dobrze nie zrozumiał, starać się więc muszę, abym choć w krotkości rzecz dokładniey obiaśnił.

Między nieszczęśliwe skutki gwałtownych wstrząśnień, których kray nasz doświadczył, policzyć to można, że rozmaite obce monety napłynęły do nas, nie same przez się drogą zwykłą handlowych potrzeb lub stosunkow, lecz razem z zwoyskami, które ziemię naszą bądź w przechodzie, bądź w pobycie zaymowały. Ten, który te woyska posyłał miał w tem widoczny swoy interess, aby rozmaite

pieniądze z rożnych kraiow wybrane, a z kass woyskowych wydawać się maiące, otrzymały w kraiu naszym kurs jak naywyższy, i otrzymały go w istocie w ocenieniu ich, prawdziwą wartość przewyższaiącem. Skoro taki kurs owym monetom w publiczności dozwolony został, nie można było nie dozwolić przyymowania ich w teyże cenie do kass skarbowych; tak monety obce zuymą i krzywdą monety kraiowey zostały faworyzowane; poyść za tem musiało i poszło, że pierwsze wzięły górę nad drugą; iakoż odtąd kassy skarbowe nieuyrzały iuż prawie kraiowey monety. Kontrybuent każdy wnosił podatek w pieniądzach zagranicznych, które wtedy naylepiey wydawał, bo pomimo przeszłych tabell ewaluacyynych, pieniądze obce niżey stały w kursie publicznym, iak kassowym; otworzyła się arcy zyskowna spekulacya i handel wexlarski, w używaniu monety naszey do zakupowania obcey. Wexlarze mnożyli się i bogacili, skarb i kray tracił; mennica nasza była dość czynną, bo od roku 1811, wybiła dwadzieścia kilką millionow złotych, w samey grubey monecie; lecz kapitał tak znaczny, coby miał zasilić wewnętrzną cyrkulacyą kraiową, posłużył tylko zyskom wexlarskim, i ktokolwiek zważy takowy stan rzeczy, ten dziwić się nie będzie, czemu tak mało własney monety w cyrkulacyi widzimy. Tak szkodliwemu nadużyciu, czas było położyć tamę, a zwłaszcza przy nowem urządzeniu systematu mennicznego, tak ważoey części niegodziło się pominąć, i usunąwszy na bok wszelkie uprzedzenie, wyznać muszę, iż Rząd w tem co uczynił, zastosował się do naysprawiedliwszych i naywłaściwszych prawideł.

Podług wyroku Królewskiego z dnia 1go Grudnia, ocenienie kassowe monet zagranicznych zastosowanem bydź ma do ceny menniczney zakupu srebra, to iest w innych słowach: monety zagraniczne tak maią bydź ocenione, aby przyięte w kassach skarbowych mogły bydź przebite na monetę kraiową bez straty, rownie iak bez zysku. Tym sposobem upada fawor tak niewłaściwie udzielony obcym pieniędzom, upada spekulacya wexlarska, iuż teraz zyskowniey iest płacić podatek monetą kraiową iak obcą; skarb iest zasłoniony od szkody, i narzekań ze strony tych, którzy wypłaty z kass w zagranicznych odbierali pieniądzach, a dla tych samych przyczyn pewnym iuż bydź można, że moneta nasza, która się ieszcze w kraiu znayduie, i ta która się teraz biie, i bić będzie, nie mogąc służyć daley do zakupowania monet obcych, pozostanie w kraiu, zasilać będzie podług przeznaczenia swoiego cyrkulacyą wewnętrzną, z korzyścia nie szczególnych wexlarzow, lecz całey powszechności. Lecz ponieważ to nowe ocenienie stosuie się tylko do kass skarbowych, żadna ztad dla prywatnych szkoda nie wynika, myli się bowiem kto sadzi, że kurs kassowy mieć musi wpływ konieczny na kurs publiczny; w publicznym, pieniądze właściwiey przybieraią na siebie charakter towaru, większa lub mnieysza, tego lub owego gatunku potrzeba, stanowi iego kurs wyższy lub niższy, i ten nigdy prawie przepisom nie ulega rządowym. Monety zagraniczne, dotąd stały niżey w kursie publicznym iak kassowym. Teraz, niektóre podług wszelkich podobieństw wyżey stać będą: tak czerwony złoty choć oddawna nie przyymowany do kass iak po złotych 16 i pół, w kursie publicznym utrzymuie się mniey lub więcey po złotych 19, bo i w handlowych i w prywatnich czynnościach przydatnym iest i potrzebnym; tak monety Pruskie, o które się szczególniey troskasz, nawet półzłotki, ( które iako podobnieysze do bilonu niż do kurantu słusznie są z wszelkiego kursu usunięte ) przyymuia bez trudności kupcy tuteysi, bo ta moneta w stosunkach handlowych z kraiem ościennym, iest i będzie potrzebną. Miałbym ieszcze wiele do dodania, coby tę materyą wyiaśnić mogło, lecz wierz, że niewszystkie godziny moie do mnie należą; czasu mi istotnie brakuie. Rady odemnie czekasz, tey Ci więc ieszcze udzielić muszę. Nie top skarbu twoiego, ani wyrzucay, tem on iest czym był niedawno, i równie użytym bydź może, iakkolwiek postanowiłeś bydź oszczędnym, nie sądzę żebyś chciał chodzić boso i nago, lub samemi żyć ziemniakami. Obroć twoie monety zagraniczne na kupno sprawunkow, a kraiowe na opłatę podatkow; tym sposobem niestracisz na pierwszych, a drugich użyiesz właściwie.

DODATEK
DO Nro 1.
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 3 STYCZNIA 1816 Roku WE SZRODĘ.

*Z Wiednia d. 26 Grudnia.*

Odiazd z Wenecyi NN. Cesarstwa nastąpił d. 18 Grudnia o godzinie 10 zrana przy wystrzałach z dział. Cesarz i Cesarzowa iechali razem; częś ich orszaku przodem, a reszta za niemi. J. C. K. Mość bawił nieprzerwanie 48 dni w Wenecyi i wszystkich mieszkańców tego miasta i kraiu napełnił radością i dobrodzieystwy obsypał. Serdeczne błogosławieństwa towarzyszyły podroży mądremu i dobremu Monarsze i łaskawey Monarchini. NN. Cesarstwo udali się naprzod do Padwy, gdzie kilka dni zabawią i gdzie na ich przyięcie przygotowano wiele uroczystości.

*Z Paryża d. 15 Grudnia.*

Gwardya Królewska codziennie się powiększa i urządzenie iey idzie śpieszsznym krokiem. Ze wszystkich części kraiu przybywaią znaczne oddziały ludzi dla uzupełnienia rożnych iey korpusow. Umundurowanie i uzbroienie iey idzie tak szybko, iż od nowego roku pierwsza dywizya będzie iuż mogła służbę czynić. Jak tylko służbę swoią rozpocznie, zostanie gwardya narodowa Paryzka od uciążliwego obowiązku, którey okoliczności na nią wkładały, i który z zapałem pełniła, uwolniona. (Dotąd iest 4000 gwardyi urządzoney, lecz spodziewaią się w krótce iey liczbę do 10,000 doprowadzić.)

Woyska zprzymierzone (wyraz ten używany iest od podpisania traktatu d. 20 Listopada zamiast woysk obcych) opuszczą w krótce Francyą, co dotąd przez przykrą porę roku i niemożność dostarczenia żywności dla wielkich mass ludzi. Dla zapobieżenia zupełnemu wycieńczeniu prowincyy, przez które woyska zprzymierzone przechodzić muszą, część Angielskiego woyska, która opuszcza Francyą, odpłynie z Boulogne i Kale, a ta która we Francyi pozostanie, uda się w krótce do przeznaczonych dla siebie stanawisk. Jakoż od 8 dni opuszczaią iuż woyska Angielskie okolice Paryża; d. 14 wyruszyć miało kilka oddziałow z St. Cloud, Sevres, &c. Głowna kwatera Xcia Wellingtona przenieść się ma d. 20 z Paryża do Cambrai, to iest gdy woy-

ska Angielskie i Hanowerskie opuszczą Paryż i okoliczne departamenta. Xże ten udać się ma potem na krótki czas do Londynu. Pozostałemi we Francyi Angielskiemi woyskami dowodzi piechotą Jen. Lord Hill, a jazdą Lord Combremere. Z Marssylii piszą, iż d. 1. b. m. adjutant Xcia Wellingtona przywiozł stoiącem tam Angielsko - Włoskiem woyskom rozkaz, aby wsiadły na okręty. Jedne z tych woysk udaią się do Malty, drugie do Genui. Do d. 4tego wszystkie iuż znaydowały się na okrętach.

Król nie wyieżdżał kilka dni. D. 10 dał audyencyą Hr. Goltz i Jen. Ziethen. Gdy d. 13 szedł na mszą, rzuciła mu się kobieta do nóg i prosiła o błogosławieństwo. Była to owdowiała ogrodniczka z Niort i w tym iedynie celu przybyła piechotą do Paryża. — W tych dniach umarła w dobrach swoich Macocha 1go Ministra Xcia Richelieu w 75 roku życia.

Gazeta urzędowa zawiera dwa Królewskie rozporządzenia tyczące się siły morskiey. Zaraz po podpisie Króla następuią słowa: " My Ludwik Antoni Królewicz Francuzki, Xże Angoulome, Admirał Francuzki, rozkazniemy, &c. „

Wyszła tu z druku podobnaż obrona Jen. Vandamme iak Marszałka Soulta.

W Nicei zawsze ieszcze nie odbywa się Protestanckie nabożeństwo. Woyska zasłaniaią tam osoby i domy Protestantow. Zagorzeli katolicy tak dalece gorliwość swoą posuwaią, iż Xcia Angouleme, który wspiera Protestantow, nazywaią stronnikiem Bonapartego. Jen. Lagarde przychodzi tam na swoią ranę do zdrowia.

Sąd kassacyyny roztrząsał wczoray sprawę P. Lavalette, i zdaie się, iż zatwierdzi wyrok śmierci 1wszey instancyi.

Postanowiony d. 17 Maia r. b. w Gandawie przez Króla order wierności, zdaie się, iż na końcu Stycznia będzie iuż rozdawany osobom, które przyłożyły się do obalenia rządu Przywłaszczyciela i okazały wierność do Króla.

Po ukończoney sprawie Neja ściąga tu inna sprawa na siebie powszechną uwagę. Roku 1805 ożenił się Revel, pensyonowany kapitan z Panną la Plaigne. Ta Panna wychowała się z byłą Królową Hortensyą i innemi tegoż wieku Panienkami w szkole pod Panią Campan, którą szkołą Bonaparte szczególniey się opiekował. W krótce po ożenieniu się został Revel z roskazu Bonapartego do więzienia wtrącony; żona iego dostała się za nauczycielkę do Pani Miuratowey. Tu miał Bonaparte sposobność widywania iey; mąż iey poty nie został z więzienia wypuszczony, poki nie zezwolił na rozwod. Pani la Plaigne miała mieć dziecię z Bonapartem. Mieszkała czas nieiaki pod nazwiskiem Pani St. Laurens w ulicy Victoire, potem poszła za cudzoziemca i nosi teraz nazwisko Hrabiny Luttenburg. Revel idzie teraz przeciw nieważności powyższego rozwodu i na nowo rozpoczął sprawę.

Taynym artykułem traktatu pokoiu pod d. 20 Listopada zaręczony iest Ludwikowi XVIII. i iego następcom tron Francuzki, byle on teraznieyszą konstytucyą Francuzką utrzymał. Francya zyskała przez powyższy traktat w względzie granic 1790 roku 168 mil. kwadratowych, 500,000 dusz ludności i 2,717,6000 fr. dochodu.

Oto są osoby wyięte w proiekcie do

ustawy względem powszechnego przebaczenia i które maią bydź sądzone: Ney, Labedoyere, oba bracia Lallemand, Drouet Hr. Erlon, Lefebvre-Desnouettes, Ameilh, Brayer, Gilly, Mouton-Duvernet, Grouchy, Clausel, Labord, Debelle, Bertrand, Drouot, Cambron, Lavallette i Sawary Xże Rovigo. — W moc teyże ustawy wynieść się maią z Francyi w przeciągu 2 miesięcy: Soult, Alix, Excelman, Bassano, Marbot, Felix Lepeletier, Boulay de la Meurth, Mehee, Fressinet, Thibaudeau, Carnot, Vandamme, Lamarque, Lobau, Haxel, Piro, Barrer, Arnauld, Pommereuil, Regnault de St. Jean d'Angely, Arrighi, Dejean, (syn) Garrau, Real, Bourrier, Dumolard, Merlin de Douay, Durbach, Dirat, Defermont, Bory St Vincent, Felix Deportes, Garnier de Saintes, Melinet, Hullin, Cluys, Courtis, Forbin-Janson, (starszy syn) le Lorgne i Dideville.

Przydać tu potrzeba, iż w kryminalnym kodexie Napoleona postanowiona iest na zdraycow kraiu oprocz kary śmierci, konfiskata maiątku, lecz teraźnieyszy Krol przez dobroć swoią zniosł ostanią karę.

*Z Londynu d. 13 Grudnia.*

Rada miasta Londynu zebrała się wczoray dla uchwalenia adressu do Xcia Rejenta za Protestantami w południowey Francyi. P. Waithman wyraził w mianey z tego powodu mowie: "iż nasi Protestanci bracia wystawionemi są w owem kraiu na nielitościwe i krwawe prześladowania; iż religiyna tyrania iest ulubionem narzędziem despotyzmu, który usiłuiąc ludzkość okuć w kaydany, chce wszelkie obywatelskie prawa obalić.„ Adress uchwalony został.

Jedna z naszych gazet wyraża, iż w Francyi proiektuią, aby Soulta, Alix, Excelman, Lamarque, Vandamme i innych rewolucyonistow wygnać z Francyi. Większa ich liczba zamyśla, iak mowią, udać się do Ziednoczonych Stanow Ameryki; lecz rząd nasz powinien się zastanowić, co oni w tey części świata przeciw interessom naszego kraiu wymyślić i uknować mogą. Lepiey byłoby dozwolić im przytułku na wyspach środziemnego morza, niżeli w rok lub později widzieć ich na czele Amerykańskiego woyska wkraczaiących do Kanady.

Do Irlandyi posłano więcey woyska dla utrzymania spokoyności.

Austryaccy Arcy Xiążęta Jan i Ludwik spodziewanemi tu są z obiazdu Anglii na Boże narodzenie.

Woysko Madraskie zaięło pokoiowe leże, rownie iak woysko Napaulu. Prywatne listy z Chin mowią zawsze ieszcze o zatargach między tamteyszym rządem i Wschodnio-Indyyską kompaniią. Lecz urzędowe pisma zapewniaią, iż te zatargi z faktoryą Angielską w Kantonie zupełnie załatwione zostały.

Baron Stürmer, udaiący się iako Ces. Austryacki kommissarz na wyspę S. Heleny, pożegnał wczoray Xcia Rejenta.

Bonaparte nie posłał przez okręt, który niedawno z wyspy S. Heleny do Anglii przybył, ani iednego listu do Europy, i swoim nawet towarzyszom zabronił pisać przez tę okazyą. Wszystkie iego rozmowy o politycznych przedmiotach wczasie podroży, troskliwie spisane zostały i znayduią się w ręku naszych Ministrow. Mowił on obszernie o wielu Monarchach i będących na czele rządu Mężach. Bonaparte wysiadł pozno iuż w wieczor na wyspę

S. Heleny; wszelako zbiegło się tak wiele ludzi, iż straż musiała ich rozpędzać.

*Od wyższego Renu d. 16 Listopada.*

Twierdza i miasto Landau zostały d. 12 b. m. woysku Austryackiemu oddane. Celnicy dnia ieszcze poprzedzaiącego cofnęli się do nowey granicy.

Z Frankfortu piszą, iż ciało ligi Niemieckiey składać się będzie z 40 członkow, to iest: 1 Cesarza, 7 Królow, 8 Wielkich Xiążąt, 20 Xiążąt i 4 wolnych miast. (Król Duński uważany iest iako Król i Xżę, toż samo Król Niderlandski z powodu Luxemburga.)

Szwaycarya wyśle także 1ma deputowanych do seymu ligi Niemieckiey.

*Z Frankfortu d. 17 Grudnia.*

Dziś przybył tu Xżę Blücher z Wisbaden i z naywiększą okazałością był powitany. Dziś przybyło tu znowu 7000 Prussakow.

Onegday przybył tu Francuzki poseł, Hr. Reinhardt.

*Naywiększe Stopnie Zimna.*

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| Dnia 24 Grudnia | 1815 | stopni | zimna | — | 10,0 |
| — 25 | — | — | — | — | 3,0 |
| — 26 | — | — | — | — | 0,2 |
| — 27 | — | — | — | — | 10,0 |
| — 28 | — | — | ciepła | † | 2,0 |
| — 29 | — | — | zimna | — | 4,4 |
| — 30 | — | — | ciepła | † | 3,0 |
| — 31 | — | — | — | † | 1,0 |

## DONIESIENIA.

Examinowany Geometra w Akademii Wileńskiey roku 1792 zaszczycony nominacyą na urząd Geometry Królestwa Polskiego przez Nayiaśnieyszego ś. p. Stanisława Augusta Króla Polskiego roku 1792. — i podobnież zaszczycony nominacyą na tenże Urząd w X. Warszawskim przez Nayiaśnieyszego Fryderyka Augusta Króla Saskiego Xięcia Warszawskiego roku 1810. — Po wieloletniey praktyce Geometryczney, zamieszkawszy tu w Krakowie, przez czas ustania w kraiu czynności Geometrycznych, teraz gdy iuż cieszyć się można pokoiem i czynności Geometryczne nastąpić mogą, umyślił przeto czynnym bydź z Urzędu swoiego iako Geometra w okolicach kraiu Oyczystego, a to od początku Wiosny przyszłey roku 1816 z dobranemi do siebie kolegami i praktykantami — Ma honor więc oznaymić iż przyimować będzie polecone sobie bądź publiczne czy prywatne albo sądowe do wykonania czynności Geometryczne. — Wtym celu dla tem większey ufności, złożył dowody kwalifikacyi swoiey do Prześwietney Prefektury Departamentu Krakowskiego do Nru 13,458 przyięte — Mieszka w Krakowie pod Nrem 216 w Kamienicy Klasztoru Franciszkańskiego.

*Styczyński Geometra.*

Dnia 15 Stycznia R. 1816 o godzinie 10 z rana w mieście Pinczowie Powiecie Szydłowskim Departamencie Krakowskim leżącym, w Domu pod L. 14 rożne ruchomości, iako to: Garniec nowy duży, Lichtarz wiszący duży i sabaśnik mosiężne, pułmiski cynowe, miski, radle miedziane, i kilka wołow wywarem paszonych, przez publiczną Licytacyą sprzedane będą — Życzący sobie nabycia takowych, zechcą się znaydować w mieyscu, dniu i godzinie oznaczonych. — W Krakowie d. 20 Grudnia 1815.

*H. Kudlicki K. T. C. D. K.*

Publiczność uwiadomia się że na żądanie W. JX Czekaiowicza zaięte przezemnie Komornika Powiatu Jędrzeiowskiego na satysfakcyą tegoż zboża w snopie kop 50 przenicy, czyli w naturze ziarna korcy 38 dnia 7 Stycznia 1816 r. zrana o godzinie 10 w Wsi Łowini w Dworze pod Nrem 1szym za gotowy pieniądz więcey daiącemu sprzedane będzie, którego nabycia pragnący sobie ma bydź w mieyscu oznaczonym. Łowini dnia 19 Grudnia 1815.

*Franciszek Komornicki, Kom. Sądowy Ptu Jęd.*

Ruchomości po niegdy Jakóbie Sypoże pozostałe składaiące się z dwóch Pudeł Kramarszczyzny w dniu 4 Stycznia roku nadchodzącego w mieście Chrzanowie przez publiczną Licytacyą sprzedane będą. W Krzeszowicach dnia 18 Grudnia 1815.

*Woyciech Kowalski w Zastępstwie Notaryusza Publicznego Ptu Krzeszowic.*